

รายงานการประชุม

คณะกรรมการราชทัณฑ์ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕

เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑๐ - ๐๑ อาคารกระทรวงยุติธรรม

ผู้มาประชุม

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการ
นายสมศักดิ์ เทพสุทิน
๒. ปลัดกระทรวงยุติธรรม รองประธานกรรมการ
นายสหการณ์ เพ็ชรนรินทร์ (ผู้แทน)
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย
๓. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรรมการ
นางสาวซาร่าห์ บินเยาะ (ผู้แทน)
ที่ปรึกษาวิชาการพัฒนาสังคม
๔. ปลัดกระทรวงมหาดไทย กรรมการ
นายรัฐวิษ จิตสุจริตวงศ์ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการส่วนการสอบสวนคดีอาญา สำนักงานสอบสวนและนิติการ
๕. ปลัดกระทรวงแรงงาน กรรมการ
นางสาวอัจฉรา งามสมจิตร (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
๖. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการ
นายโกวิท คูพะเนียด (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายการศึกษา รักษาการในตำแหน่ง นิติกรเชี่ยวชาญ
๗. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
นายกรกฤษ ลิ้มสมมุติ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๘. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรรมการ
พลตำรวจตรี อุกฤษฏ์ ศรีเสือขาม (ผู้แทน)
รองผู้บัญชาการ สำนักงานกฎหมายและคดี

๙. เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวดนยา ตังธนกานนท์ (ผู้แทน)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา
๑๐. อัยการสูงสุด
นายไพรัช พรสมบุรณ์ศิริ (ผู้แทน)
อธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลแขวง รักษาการในตำแหน่ง รองอัยการสูงสุด
๑๑. เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์ (ผู้แทน)
รองเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๒. พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัย
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๓. นายนิติ จิตสว่าง
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๔. นายดำรงศักดิ์ เครือแก้ว
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๕. นายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๖. นายแสงชัย ชิริกุลวานิช
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๗. อธิบดีกรมราชทัณฑ์
กรรมการและเลขานุการ
นายอายุตม์ สินธพพันธุ์

ผู้ไม่มาประชุม (ติดภารกิจ)

๑. นายพิศิษฐ์ สีสาวชิโรภาส
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒. นายเผ่าทอง ทองเจือ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายวีระกิตต์ หาญปริพรรณ์
อธิบดีกรมคุมประพฤติ
๒. นายสิทธิ สุธีวงศ์
รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายบริหาร
๓. นายณรงค์ จุ้ยเส่ย
รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายปฏิบัติการ
๔. นายชาญ วชิรเดช
รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายพัฒนา
๕. นายวรวิทย์ ไวยวุฒิ
รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์
๖. นายปราโมทย์ ทองศรี
ผู้อำนวยการกองทัณฑปฏิบัติ
๗. นายวิรุณ เจริญเกียรติวงศ์
ผู้อำนวยการกองพัฒนาพฤตินิสัย
๘. นางอัมพร นิยมตรง
นักทัณฑวิทยาเชี่ยวชาญ กองทัณฑวิทยา
๙. นางพรเอื้อง ตรีทอง
รท. นักทัณฑวิทยาเชี่ยวชาญ กองพัฒนาพฤตินิสัย
๑๐. นายสัญญา เต่าหิม
รท. นักทัณฑวิทยาเชี่ยวชาญ กองทัณฑปฏิบัติ
๑๑. นางสาวพิมพ์พร เนตรพุกคณะ
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
๑๒. นายโยธิน บุญญานุสนธิ์
รท. ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
๑๓. นางชนิตาภา ศรีหนองหว่า
นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
๑๔. นางสาวแสงสุข ลิ้มพันธ์
นิติกรชำนาญการพิเศษ

๑๕. นางสาววันเพ็ญ โภชกปรีภณท์
๑๖. ร้อยโทหญิงชุติมา เจริญพร
๑๗. นายพงศกร พงศ์รัตนพร
๑๘. นายพรประสม แก้วเสถียร
๑๙. นายธนบูรณ์ จันทรมาลย์
๒๐. นายไพศาล จันทรสุข
๒๑. นายพลศักดิ์ บุญเกิด
๒๒. นางสาวณธรา จูติธราดล
๒๓. นางสาวศิริรัตน์ เมียนเกิด
๒๔. นางสาววิลาวรรณ คำบางปราช

๒๕. พันตำรวจโทเทอดศักดิ์ วรดิษฐ์
๒๖. นายมานิต คล้ายคลึง
๒๗. นายชาคริช สุขสมสิน
๒๘. นายอาคม สุมาลี
๒๙. นายอำนาจ อ่อนศรี
๓๐. นางสาวภาสุรีย์ ดวงประทีป
๓๑. นายบรมวัชร พิธีเรืองฤทธิ์
๓๒. นางสาวจิราภรณ์ อุดจ้ง
๓๓. นายสุมิตร เกตะสิทธิ์
๓๔. นายปกศิวัฒน์ ตูจินดา
๓๕. นายอนุวัฒน์ โพธิ์ขาว
๓๖. นายรัชพล ธนะเกียรติวารี
๓๗. นางสาวพรขจีตา แก้วจังหวัด
๓๘. นางเมขลา อัจฉรวางศ์ชัย
๓๙. นางสาวรัชนก ตั้งแตง

ผู้อำนวยการกลุ่มงานเลื่อนชั้น
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาจิตใจ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพักการลงโทษ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานสาธารณะและงานนอกเรือนจำ
นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ
นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
รองผู้กำกับการ ปฏิบัติราชการสำนักงานผู้บัญชาตำรวจแห่งชาติ
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
นิติกรชำนาญการ
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นิติกรชำนาญการ
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กระทรวงสาธารณสุข
เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ กระทรวงมหาดไทย
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ
นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด
นักวิชาการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

เริ่มประชุม

เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา

ระเบียบวาระที่ ๑

เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการกล่าวเปิดการประชุมพร้อมขอบคุณคณะกรรมการราชทัณฑ์ที่ให้เกียรติเข้าร่วมประชุม ในการนี้ การดำเนินการต่อไปขอให้เป็นไปตามระเบียบวาระ โดยในส่วนของคณะกรรมการจะมีความเห็นประการใดขอให้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่

มติที่ประชุม

รับทราบ

/ระเบียบวาระที่ ๒...

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ นำเรียนที่ประชุมถึงรายงานการประชุมคณะกรรมการราชทัณฑ์ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ ว่ามีทั้งหมดรวม ๑๘ หน้า ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งให้คณะกรรมการราชทัณฑ์ ได้พิจารณาตรวจสอบ และแจ้งฝ่ายเลขานุการฯ ทราบหากประสงค์แก้ไข ทั้งนี้ มีกรรมการ ๒ ท่าน แจ้งขอแก้ไข ดังนี้

๑) พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัต กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวศึกษา ขอแก้ไขรายงานการประชุม หน้า ๑๒ บรรทัดที่ ๒๒, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗ และหน้า ๑๓ บรรทัดที่ ๒๕

๒) ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (นายศุภกิจ แย้มประชา) กรรมการ ขอแก้ไขตำแหน่งในรายงานการประชุม หน้า ๑ บรรทัดที่ ๒๑ จากเดิม “รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม” แก้ไขเป็น “ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา”

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ปรับแก้ไขรายงานการประชุมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการราชทัณฑ์ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับ กฎหมายว่าด้วยการอภัยโทษเพื่อสร้างการรับรู้ทางสื่อสังคม

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงาน ให้ที่ประชุมทราบว่า ตามที่คณะกรรมการราชทัณฑ์มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอ การอภัยโทษตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีตามคำสั่งคณะกรรมการราชทัณฑ์ที่ ๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ซึ่งมีนายวิทยา สุริยะวงศ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และคณะอนุกรรมการฯ ได้มีหนังสือ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕ โดยมีสาระสำคัญ คือ การจัดทำร่างกรอบแนวคิด ในการออกหลักเกณฑ์พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. และเห็นควรให้กระทรวงยุติธรรม มอบหมายกรมราชทัณฑ์ไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการจัดชั้น การเลื่อนชั้น การพักการลงโทษ ตามกฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมต่อไป โดยนายกรัฐมนตรีได้มีบัญชา เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕ เห็นชอบในหลักการดังกล่าวและให้ดำเนินการในรายละเอียดรวมทั้งสร้างการรับรู้ สื่อสังคมให้เห็นถึงความก้าวหน้าในเรื่องนี้เป็นระยะ

ในการนี้ กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนภาพกระบวนการด้านทัณฑปฏิบัติ (Infographic) จำนวน ๑๑ แผนภาพและจัดทำวิดีโอ ทัศน์ กระบวนการด้านทัณฑปฏิบัติ (Infographic ๒D) จำนวน ๙ วิดีทัศน์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก รวมทั้งการพระราชทานอภัยโทษ โดยให้เรือนจำ และทัณฑสถานทั่วประเทศ นำไปดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับภาคองค์กรและภาคสังคมเข้าใจ ถึงหลักการบริหารโทษด้านทัณฑปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกรมราชทัณฑ์ยังได้เผยแพร่ผ่านสื่อ

ประชาสัมพันธ์ของกรมราชทัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ คาดว่าญาติผู้ต้องขังตลอดจนประชาชน ที่ได้เข้ามาเข้าชมจะมีความเข้าใจในกระบวนการทบทวนปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์มากยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๒ ผลการดำเนินงานสำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงานว่าในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการกิจจนาราชทัณฑ์อย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ๕ ด้าน ดังนี้ ด้านที่ ๑ คือการดำเนิน โครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซึ่งมีการจัดมุมสุขภาพราชทัณฑ์ปันสุข การพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ การจัดอบรมด้านสุขภาพผู้ต้องขังหญิง และอนามัยแม่และเด็กในเรือนจำ และการส่งเสริมงานสุขภาพเฝ้าระวังเรือนจำและการจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง ด้านที่ ๒ คือ การควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขัง โดยกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามเข้าสู่เรือนจำทัณฑสถาน เน้นย้ำการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล อีกทั้งได้บริหารความจุพื้นที่ ๑.๖ ตารางเมตรต่อผู้ต้องขังตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังด้วยการบริหารความจุจากเดิม ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน เป็น ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน รวมทั้งการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพอาหารผู้ต้องขังทั้งระบบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ กล่าวเสริมว่า จากเดิมความจุพื้นที่ผู้ต้องขังเป็น ๐.๘ ตารางเมตรต่อคน ต่อมาได้ปรับเป็น ๑.๒ ตารางเมตรต่อคน จึงได้กำหนดนโยบายให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการปรับปรุงเรือนจำและบริหารความจุพื้นที่เรือนจำให้เป็น ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน และปัจจุบันด้วยความมุ่งมั่นของกรมราชทัณฑ์จึงสามารถปรับความจุพื้นที่ให้เป็น ๑.๖ ตารางเมตรต่อคนได้เพื่อบรรเทาปัญหาความแออัดภายในเรือนจำ จึงขอให้กรมราชทัณฑ์เร่งพัฒนาในเรื่องการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำต่อไป

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงานให้ที่ประชุมทราบเพิ่มว่า ด้านที่ ๓ คือ การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยได้จัดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เช่น โหราศาสตร์ไฟฟ้าไรต์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนไม้ การฝึกวิชาชีพเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ เรือนจำท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายใต้แบรนด์ Cook & Coff โครงการอบรมภาษาต่างประเทศ และบัญชีครัวเรือน โครงการนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันได้ดำเนินการคัดนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์พักการลงโทษออกไปทำงานที่นิคมอุตสาหกรรม และในอนาคตก็จะคัดไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมที่จะสร้างขึ้น จัดงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ ครั้งที่ ๕๓ ภายใต้แนวคิด “HOPE ความหวังหลังกำแพง” ณ บริเวณสนามหน้าเรือนจำคลองเปรม เพื่อเผยแพร่ผลงานจากการฝึกทักษะวิชาชีพผู้ต้องขัง และการดำเนินงานสาธารณะผู้ต้องขังในการขุดลอกท่อภายนอกเรือนจำ ภายใต้ความร่วมมือกับกรุงเทพมหานครในการล้างทำความสะอาดท่อระบายน้ำ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วม อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ทำงานก่อนกลับสู่สังคมอีกด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ กล่าวเสริมว่า เรือนจำที่สามารถจะก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ได้ จะมีเรือนจำกลางชลบุรี และเรือนจำกลางระยอง โดยได้ร่วมมือกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในการสร้างนิคม และเชิญหน่วยงานเอกชนเพื่อร่วมลงทุนในการสร้างนิคมอุตสาหกรรม จึงทำให้สามารถส่งต่อนักโทษกลับสู่สังคมได้ รวมทั้งมีการป้องกันการไปกระทำความผิดระหว่างทำงานด้วยการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้จากสถิติการกระทำผิดซ้ำโดยเฉลี่ยภายใน ๓ ปี เดิมก่อนหน้านี้อยู่ที่ร้อยละ ๓๔ ปัจจุบันลดเหลือเพียงร้อยละ ๓๑ เท่านั้น ดังนั้น ในอนาคตจึงต้องมุ่งมั่นสร้างนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ให้สำเร็จ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีงานทำ มีอาชีพรองรับ หลังพ้นโทษจะได้มีงานมีรายได้ ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงาน ให้ที่ประชุมทราบเพิ่มว่า ด้านที่ ๔ คือ การบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยกรมราชทัณฑ์ประสานความร่วมมือกับกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขอย่างใกล้ชิด ในการกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคฯ ดำเนินการเร่งฉีดวัคซีนให้แก่ผู้ต้องขังให้ครบโดส และปัจจุบันผู้ต้องขังติดเชื้อรักษาหายสะสม ร้อยละ ๙๙.๗ และด้านสุดท้าย คือ การต่อต้านและป้องกันการทุจริต โดยกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายให้มีการกำกับสอดส่องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งเปิดช่องทางเพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยตรงถึงอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อยู่ในระดับดีเยี่ยม (AA) โดยได้ค่าคะแนน ที่ ๙๙.๔๙ เป็นอันดับที่ ๒ ของส่วนราชการระดับกรม (ระดับประเทศ) และเป็นอันดับที่ ๑ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อีกทั้งยังได้รับรางวัล “องค์กรคนดี” จากคณะกรรมการด้านการคุณธรรมและจริยธรรมและคณะทำงานคนดี สังคมดีในคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา อีกด้วย

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๓ นโยบายอธิบดีกรมราชทัณฑ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงาน ให้ที่ประชุมทราบว่า นโยบายที่จะขับเคลื่อนต่อไปในอนาคต ทั้งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และต่อไปทางกรมราชทัณฑ์ได้วิเคราะห์สถานการณ์แล้ว และประมวลได้ว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่กรมราชทัณฑ์จะต้องทำงานต่อไปในอนาคตอย่างแน่นอน คือ เหลียวหลังและแลไกลไปข้างหน้าสู่เสาหลักอนาคตราชทัณฑ์ โดยมี ๖ เสาหลัก ประกอบไปด้วย

หลักที่ ๑ การขับเคลื่อนโครงการพระราชทาน ได้แก่ โครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โครงการพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง โครงการห้องสมุดพร้อมปัญญา โครงการแม่และเด็ก และโครงการ To be number one ซึ่งผู้บริหารงานราชทัณฑ์ทุกคนต้องทราบในเรื่องเหล่านี้ ว่ามีเกณฑ์อะไรในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

หลักที่ ๒ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล โดยการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และปฏิบัติให้ได้ทุกมาตรฐานโดยยึดหลักสากล คือ ข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) มีการตั้งเป้าหมายให้อัตรการเสียชีวิตลดน้อยลงกว่าเดิม การหลบหนีต้องลดลง และในการจับกุม ตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามต้องไม่พบสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มอัตราความจุที่นอนผู้ต้องขังให้อัตราส่วน ๑.๖ ตารางเมตรต่อคน ครอบคลุมเรือนจำที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้ง ๑๔๓ แห่ง รวมไปถึงการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยตามหลักการฟื้นฟู

หลักที่ ๓ การปรับปรุงระบบทัณฑปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักทัณฑวิทยา ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการเลื่อนชั้น ลดชั้น อกยโทษ และพักการลงโทษ ที่สังคมยังไม่เข้าใจขั้นตอน ตามที่ได้นำเสนอไปในวาระก่อนหน้าว่ากรมราชทัณฑ์ได้เผยแพร่ความรู้เพื่อสื่อสารกับสังคมอย่างต่อเนื่องด้วยแล้ว ทั้งนี้ ระบบทัณฑปฏิบัติทั้งกระบวนการจะต้องสอดคล้องกับหลักทัณฑวิทยา และอาชญาวิทยาเพื่อเป็นการลดการกระทำผิดซ้ำในอนาคต

หลักที่ ๔ การสร้างความโปร่งใสโดยยึดหลักคุณธรรมและธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน การจัดซื้อจัดจ้าง ต้องสามารถสื่อสารกับสังคมได้ว่ากระบวนการทุกเรื่องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยในปีถัดไปทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้คัดเลือกกรมราชทัณฑ์ให้เป็น ๑ ใน ๓ หน่วยงานนำร่อง พร้อมกับกรมการปกครอง และกองทัพเรือ ในการวัดผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ด้วยหลักเกณฑ์ใหม่ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ผ่านมามีด้วย

หลักที่ ๕ การสร้างขวัญกำลังใจบุคลากรเจ้าหน้าที่ ในส่วนของกรมราชทัณฑ์นั้น จะมุ่งเน้นในเรื่องของบ้านพักเจ้าหน้าที่ที่ทรุดโทรม การสนับสนุนให้ข้าราชการได้มีการพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรม การศึกษา รวมถึงครอบครัวด้วย ซึ่งกรมราชทัณฑ์มีกองทุนต่างๆ ที่ดูแลไปถึงบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ด้วย และที่สำคัญคือการบริหารกลุ่มบุคลากรที่มีองค์ความรู้สมรรถนะสูง โดยวัดผลจากการโอนย้ายและการลาออก

หลักที่ ๖ การส่งต่อผู้พ้นโทษและลดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ให้ไว้ว่า ก่อนการปล่อยตัวต้องมีการทำ จากนั้นส่งต่อไปยังกรมคุมประพฤติ เพื่อติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) แล้วส่งต่อไปยังนิคมอุตสาหกรรมเพื่อให้มีงานทำ เพราะถ้าพ้นโทษมีงานทำ จะทำให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงานเพิ่มเติมว่า สถานเอกอัครราชทูตสหราชอาณาจักรประจำประเทศไทย (British Embassy Bangkok) ได้ประสานความร่วมมือกับกรมราชทัณฑ์ในการพัฒนางานราชทัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล โดยเมื่อวันที่ ๑ - ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา ได้เชิญคณะกรรมการราชทัณฑ์เข้าหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ประเทศสหราชอาณาจักร โดยมีประเด็นหัวข้อที่ได้เรียนรู้ อาทิ ประเทศสหราชอาณาจักรได้มีการปรับเปลี่ยนกรมราชทัณฑ์จากเดิมที่เคยอยู่กระทรวงมหาดไทยมาอยู่กระทรวงยุติธรรม และรวมงานคุมประพฤติมาอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เป็น กรมราชทัณฑ์และการคุมประพฤติ หรือเรียกว่า His Majesty's Prison and Probation Service (HMPPS)

ในเรื่อง...

ในเรื่องการคุมประพฤตินี้ราชทัณฑ์ไทยเองก็มีความก้าวหน้าไปเพราะมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) แต่ว่าในสหราชอาณาจักรไม่นิยมใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) แต่จะเน้นใช้การคุมประพฤติ (Probation) ในการติดตามแทน และมีการส่งต่อก่อนออกจากเรือนจำโดยให้หน่วยงานพันธมิตรเข้ามาช่วยดูถึงในเรือนจำเหมือนกับนโยบายที่ทนายรัฐมนตรีกำลังขับเคลื่อน ดังนั้น คาดว่าการกระทำความผิดซ้ำในอนาคตจะลดลงจากเดิม นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังได้รับการสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์และการคุมประพฤติอังกฤษและเวลส์ ในการส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำในการพัฒนางานราชทัณฑ์ เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการขอให้คณะกรรมการร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในประเด็นที่กรมราชทัณฑ์ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา (นายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์) กล่าวว่าในเรื่องการส่งต่อผู้พ้นโทษและเรื่องการลดการกระทำความผิดซ้ำ มีความเห็นว่ากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขสามารถช่วยในเรื่องนี้ได้ เพราะมีหลักสูตร Cognitive Behavior Prevention ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จะปรับพฤติกรรมให้มีจิตสำนึกที่จะมีความรับผิดชอบเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากในการประชุมนี้มีผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขเข้าร่วมประชุมด้วย จึงอยากเสนอให้มีความร่วมมือระหว่างกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์ ในการจัดให้มีหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษระยะเวลา ๓ - ๕ วัน เพื่อจัดอบรมในเรือนจำทัณฑสถานต่อไป

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา (พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวนลัด) กล่าวว่า ท่านประธานได้กล่าวถึงตัวเลขการกระทำความผิดซ้ำหรือปล่อยตัว ๓ ปีที่ลดลง จากเดิมร้อยละ ๓๔ ปัจจุบันลดลงเหลือร้อยละ ๓๑ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดี แต่ขอเสนอให้กรมราชทัณฑ์ศึกษามาตรฐานสากลของประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ เพื่อศึกษาว่าอัตราการกระทำความผิดซ้ำของแต่ละประเทศได้เท่าใดแล้วนำมาเป็นตัวตั้งเพื่อกำหนดเป้าหมายว่าอัตราการกระทำความผิดซ้ำของไทยควรเป็นเท่าใด เนื่องจากประเด็นเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำเป็นเรื่องที่น่าสนใจ กล่าวคือ เมื่อสังคมรับทราบข้อมูลนี้กลับทำให้รู้สึกขงใจสงสัย เวลาที่มีการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นเพียงจำนวนน้อยที่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก แต่สังคมมักจะรู้สึกว่าผู้พ้นโทษกลับมากระทำความผิดซ้ำเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากสามารถกำหนดให้เป้าหมายอัตราการกระทำความผิดซ้ำเป็นไปตามมาตรฐานสากล และสามารถไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ถือเป็นเรื่องที่ดี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัณฑวิทยา (นายนิติ จิตสว่าง) เรียนที่ประชุมว่าในเรื่องการกำหนดเป้าหมายอัตราการกระทำความผิดซ้ำ ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในฝั่งตะวันตกมีอัตราการกระทำความผิดซ้ำสูงกว่าประเทศไทย แต่ไม่ได้หมายความว่าระบบการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ แต่เกิดจากการมีระบบคัดกรองผู้กระทำความผิดเข้าสู่เรือนจำเฉพาะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น ส่วนผู้ที่กระทำความผิดในคดีความผิดที่เล็กน้อย จะใช้วิธีการอื่นในการลงโทษแทนการจำคุก เพราะฉะนั้นกลุ่มคดีความผิดเล็กน้อยเลยไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ คนที่กระทำความผิดร้ายแรงเลยกระทำความผิดซ้ำเยอะ ด้วยเหตุนี้ การที่จะดูว่าประเทศใด

/มีอัตรา...

มีอัตราการกระทำผิดซ้ำมากหรือน้อย ต้องพิจารณาว่าระบบการราชทัณฑ์ของประเทศนั้น ๆ คุมชังคนประเภทใดไว้ในเรือนจำ หากโดยมากคุมชังผู้กระทำผิดคดีร้ายแรง อัตราการกระทำผิดซ้ำก็จะสูง ในขณะที่ประเทศไทยคุมชังผู้กระทำผิดคดีความผิดเล็กน้อยเป็นส่วนใหญ่ เช่น คดียาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้มีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่ต่ำกว่าบางประเทศ

นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าในส่วนของการอบรมการแก้ไขป้องกันการกระทำผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีโครงการอบรมต่าง ๆ จำนวนมาก แต่สถิติการกระทำผิดซ้ำยังใกล้เคียงกันเหมือนเดิม คือ โดยเฉลี่ยจะอยู่ที่ ร้อยละ ๑๕ ในปีแรก ร้อยละ ๒๔ หลังปล่อยตัว ๒ ปี และร้อยละ ๓๔ หลังปล่อยตัว ๓ ปี ซึ่งตอนนี้ก็ลดลงมาเหลือร้อยละ ๓๑ ตามที่ท่านประธานได้กล่าว หากแต่ยังลดลงไม่มากพอ เนื่องจากผู้ต้องชังที่เข้ารับการอบรม คือผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพักการลงโทษ หากไม่มีญาติมาดูแลรับรองก็ไม่สามารถได้รับการพักการลงโทษได้ นักโทษเด็ดขาดเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ไม่มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำ หรือการคัดค้านักโทษเด็ดขาดเข้าทำงานในนิคมอุตสาหกรรม จะต้องดำเนินการคัดค้านักโทษเด็ดขาดที่มีความเสี่ยงต่ำ ประพฤติดีถึงจะผ่านเกณฑ์สามารถรับเข้าทำงาน ในขณะที่นักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดซ้ำ เช่น ประเภทคดีที่เกี่ยวข้องยาเสพติด หรือคดีที่ถูกจำคุกเป็นเวลานาน เช่น ถูกจำคุกเพียง ๒ - ๓ ปี นักโทษกลุ่มนี้ก็จะอยู่ในเรือนจำไม่นานก็จะพ้นโทษ จึงมักจะไม่ใช่เกณฑ์การอบรมต่างๆ หรือไม่อยากเข้ารับการอบรม หรือมีพฤติกรรมที่ไม่ดี โอกาสที่กระทำผิดซ้ำจะสูง ดังนั้น เมื่อย้อนกลับไปดูสถิติจะเห็นได้ว่าในปีแรก อัตราการกระทำผิดซ้ำคือ ร้อยละ ๑๕ จึงเป็นนักโทษกลุ่มนี้ คือ ผู้ที่กระทำผิดซ้ำซาก และมักจะเป็นประเภทคดีความผิดเล็กน้อย เนื่องจากไม่ได้รับการอบรมและไม่ได้รับการดูแลแล้วพ้นโทษออกไป จึงเป็นไปดังที่ทราบกันดีว่า จากจำนวนผู้พ้นโทษทั้งหมด ร้อยละ ๕๐ เปอร์เซนต์กลับไปหาครอบครัว ร้อยละ ๓๕ อยู่ระหว่างกึ่งกลาง ส่วนร้อยละ ๑๕ คือกลุ่มที่กลับมากระทำผิดซ้ำ เพราะฉะนั้นถ้าจะลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำลงอย่างมีนัยยะจะต้องดูแลคนกลุ่มนี้ คือ กลุ่มที่กระทำผิดซ้ำซากหลายครั้ง และกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดรายย่อย หรือทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินรายย่อย เพราะผู้ต้องชังเหล่านี้เมื่อพ้นโทษออกไปมีโอกาสจะกระทำความผิดทั้งคดีรุนแรง และคดีรายย่อยคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเช่นเดิม ยกตัวอย่างเช่นคดีรุนแรง ซึ่งได้มีการทำวิจัยมาแล้วพบว่า เมื่อได้เสพสารเสพติดเข้าไปในปริมาณมาก หรือกระทำผิดซ้ำหลายครั้ง จะก่อให้เกิดภาพหลอน ส่งผลให้อาจก่อคดีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายผู้ที่อยู่รอบข้าง เมื่ออ้างอิงจากข่าวที่ถูกนำเสนอบนหนังสือพิมพ์ มักจะถูกพาดหัวข่าวว่า ชู้कुฆ่าคน เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าผู้กระทำผิดที่กลับมากระทำผิดซ้ำเหล่านี้ มักเป็นผู้ที่เคยต้องโทษคดีที่ไม่ร้ายแรง มักเป็นคดีเล็กๆ ในขณะที่ผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรง เช่น คดีฆ่าและถูกจำคุก ๒๐ - ๓๐ ปี มีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำน้อย เพราะถูกจำคุกเป็นระยะเวลาาน ถูกกันออกไปจากสังคม ดังนั้น การเลือกผู้เข้ารับการอบรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ควรตัดสินใจเลือกบุคคลที่มีความเสี่ยงมากกว่ามาอบรมเพื่อป้องกันไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำหากเราต้องการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำลง จึงขึ้นอยู่กับทางเลือกหรือการจำแนกผู้ต้องชังนั่นเอง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการขอให้กรมราชทัณฑ์รับข้อสังเกตของคณะกรรมการซึ่งเป็นข้อคิดเห็นที่ดีมาก พร้อมทั้งกล่าวเสริมว่า สำหรับประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิต ในระยะเวลาที่รับตำแหน่งรัฐมนตรีมาได้มีทูตหลายประเทศหารือถึงประเด็นดังกล่าวบ่อยครั้ง พร้อมทั้งแสดงความกังวลถึงการมีอยู่ของโทษประหารชีวิต จึงได้ตอบกลับไปแล้ว การแก้กฎหมาย

กฎหมายไม่สามารถทำได้ในทันที และกระทรวงยุติธรรมก็ได้เตรียมความพร้อมสำหรับที่จะไม่ให้มีโทษประหารชีวิตในวันข้างหน้า เช่นกรณีนายสมคิด พุ่มพวง กรณีนายไอซ์ ทิเบเหล็ก กรณีนายวันชัย แสงขาว ซึ่งเป็นคดีฆาตกรรมต่อเนื่องฆ่าข่มขืน จึงได้เตรียมการโดยการออกกฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มีผลบังคับใช้วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและผู้ที่กำลังจะได้รับการปล่อยตัว สามารถเสนอให้ศาลสั่งให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เพื่อใช้ในการเฝ้าระวัง อีกทั้งช่วยเฝ้าระวังผู้พ้นโทษที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต ดังที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา นายแพทย์พรเทพฯ ได้กล่าวไว้ โดยใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังว่า หากกลุ่มคนเหล่านี้ไปอยู่ที่ใดให้มีการเฝ้าระวัง เพราะหากไม่มีการเฝ้าระวังอาจก่อเหตุกระทำความผิดซ้ำได้ โดยดูจากประมวลกฎหมายอาญา ๑๒ มาตราที่กำหนดไว้ กล่าวคือ หากกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวอาจจะต้องได้รับมาตรการเฝ้าระวัง จะต้องถูกคัดกรองตามกฎหมายฉบับนี้ว่าจะต้องติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เป็นระยะเวลาเท่าใด ซึ่งระยะเวลาสูงสุด คือ ๑๐ ปี แรกเริ่มตนเองได้เสนอขอระยะเวลาสำหรับการติดตามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) สูงสุดคือ ๑๕ ปี แต่ว่าสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ปรับแก้เป็นสูงสุด ๕ ปี จึงได้เข้าร่วมเป็นประธานกรรมการในสภาเพื่อเสนอแก้ระยะเวลาสูงสุดเป็น ๑๐ ปี ซึ่งไม่ได้มีเพียงเรื่องการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เท่านั้น แต่มีเรื่องอื่นด้วย เช่น เรื่องจิตเวช และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่จะช่วยกำกับดูแลในเรื่องนี้ ดังนั้น หากสามารถเตรียมการเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำให้ดีก็จะป้องกันการฆาตกรรมที่อาจจะเกิดขึ้น และก็จะไม่มีผู้ที่จะได้รับโทษประหารชีวิต สำหรับการแก้กฎหมายที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในอีก ๑๐ - ๒๐ ปีข้างหน้าก็ถือเป็นเรื่องในอนาคต การมีกฎหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ก็ถือเป็นการให้คำตอบกับประชาคมโลกถึงการมีอยู่ของกฎหมายประหารชีวิตในประเทศไทย

ขอเรียนให้กรรมการราชทัณฑ์ได้ทราบว่า กระทรวงยุติธรรมมีพัฒนาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งเชื่อมโยงกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ที่จะถูกใช้ในนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ เช่น การปล่อยผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุก ๑๐ ปี ออกมาสู่สังคมโดยไม่มี การเตรียมความพร้อมในเรื่องของจิตใจ อาจเปรียบเสมือนการปล่อยเสือเข้าป่า ถูกขังไว้นานไม่สามารถดูแลตัวเองได้ หายที่สุดอาจจะทำให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ ในกรณี ขอบขอบคุณกรรมการที่ได้ให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา (พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัต) กล่าวเสริมประเด็นเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตว่า ในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ย้อนหลังไปอีก ๖ - ๗ ปี ไม่เคยมีการลงโทษประหารชีวิตในเชิงปฏิบัติมาเป็นระยะเวลานาน กระทั่งในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ประเทศไทยได้มีการลงโทษประหารชีวิต โดยเปลี่ยนจากระบบการใช้ปืนยิงมาเป็นการฉีดยาเป็นครั้งแรก ด้วยเหตุนี้ เนื่องจากไม่มีการลงโทษประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลานานถึง ๖ - ๗ ปี ทำให้สังคมเข้าใจว่าไม่มีโทษประหารชีวิตอีกต่อไป และเมื่อมีการใช้การฉีดยาประหารชีวิตทำให้ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์เป็นจำนวนมากและเกิดการเรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงเคยได้จัดสัมมนาโดยเชิญให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ทำวิจัยสัมมนา ระดมความคิด โดยมีหัวข้อการสัมมนาว่า “โทษประหารชีวิตสังคมไทยคิดอย่างไร” เท่าที่จำได้ท่านนันทิฯ ได้เข้าร่วมสัมมนาในครั้งนั้นด้วย รวมถึงมีอีกหลาย ๆ ท่านเข้าร่วม และได้ข้อสรุประดับหนึ่งจากการสัมมนาว่า อาชญากรหรือผู้กระทำความผิดไม่ได้เกรงกลัวความรุนแรงของโทษ หากแต่เกรงกลัวประสิทธิภาพของกระบวนการการนำตัวไปลงโทษ

/หรือ...

หรือประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ว่าเมื่อกระทำผิดแล้วจะถูกดำเนินการตามโทษที่ได้รับทันทีหรือไม่ เพราะถ้าหากกระทำผิดแล้วแต่ไม่มีกฎหมายที่สามารถบังคับลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ทำให้ผู้กระทำผิดยังคงกระทำผิดต่อไป ดังนั้นการกระทำผิดที่ได้รับโทษประหารชีวิตจึงไม่ได้ลดลง แต่ไม่ได้มีการวิจัยศึกษาในเชิงลึกว่าอัตราการกระทำผิดเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิต นับเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันมายาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา ๑๐ กว่าปี ยังคงไม่สามารถหาข้อสรุปได้ โทษประหารชีวิตก็ยังคงมีอยู่ จึงขอแจ้งเป็นข้อมูลให้ที่ประชุมได้ทราบทั่วกัน

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า วาระเพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งนี้ ประกอบด้วย ๔.๑ (ร่าง) กฎกระทรวง ระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. และ ๔.๒ แนวทางความร่วมมือในการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอและข้อมูลนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยในเรื่องแรก ขอให้รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายปฏิบัติการ (นายณรงค์ จั๋ยเส่ย) เป็นผู้ชี้แจงที่ประชุม

๔.๑ (ร่าง) กฎกระทรวง ระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ.

รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายปฏิบัติการ (นายณรงค์ จั๋ยเส่ย) รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายกรมราชทัณฑ์ให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการจัดชั้น การเลื่อนชั้น การพักการลงโทษตามกฎหมายกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

กรมราชทัณฑ์จึงได้ดำเนินการทบทวนกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ และขอเสนอ (ร่าง) กฎกระทรวง ระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ซึ่งตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการราชทัณฑ์ออกกฎกระทรวงไว้

ทั้งนี้ (ร่าง) กฎกระทรวงระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. มีสาระสำคัญ ได้แก่

๑) เพื่อกำหนดนิยามการจัดชั้นของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมิน เพื่อปรับชั้นที่ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

- ๒) เพิ่มเติม หมวด ๔ การคงชั้นและการรักษาชั้น และหมวด ๕ การปรับชั้นลง
- ๓) แก้ไขปรับปรุงเงื่อนไขคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพักการลงโทษให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของนายกรัฐมนตรี
- ๔) เพิ่มเติมข้อความในเรื่องประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดที่ออกทำงานสาธารณะนอกเรือนจำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในการนี้ ขอนำเสนอความแตกต่างระหว่างกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ และ (ร่าง) กฎกระทรวง ระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ตามประเด็นดังต่อไปนี้

๑) บทอาศัยอำนาจ

กฎกระทรวงฉบับใหม่ เป็นการยกเลิกกฎกระทรวงฉบับเก่าทั้งหมดเพื่อเพิ่มเติมบทอาศัยอำนาจ โดยได้เพิ่มบทอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๐ และ ๔๑ เพิ่มขึ้นมา และมีการจัดเรียงเนื้อหาใหม่เนื่องด้วยได้มีการเพิ่มเนื้อหาเรื่องระบบการจัดชั้นมาใส่ไว้ในกฎกระทรวงฉบับนี้

๒) เพิ่มเนื้อหากระบวนการจัดชั้น

เพื่อขยายความระบบการจัดชั้นตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้มีความชัดเจนสอดคล้องกับแนวทางการประเมินเพื่อปรับชั้นนักโทษเด็ดขาดที่ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ กรมราชทัณฑ์จึงได้เพิ่มเติมเนื้อหาดังต่อไปนี้

ระบบการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด มี ๔ ประเภท ดังนี้

- (๑) การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่
- (๒) การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด
- (๓) การคงชั้นและการรักษาชั้น
- (๔) การปรับชั้นลง

๓) เพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำ

เพื่อให้มีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อปรับชั้นนักโทษเด็ดขาดเกิดการประเมินอย่างรอบด้าน และเพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้ในการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ โดยได้เพิ่มเติมเนื้อหาขององค์ประกอบคณะทำงานฯ ดังต่อไปนี้

“ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำ ประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่เรือนจำตั้งอยู่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลภายนอก และเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้ง จำนวน ๕ คน เป็นคณะทำงาน และให้เจ้าพนักงานเรือนจำคนหนึ่ง เป็นเลขานุการ

การประชุมของคณะทำงานตามข้อ ๑๔ ต้องมีคณะทำงานมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนคณะทำงานทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมของคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้บัญชาการเรือนจำมอบหมาย
ให้ผู้อื่นทำหน้าที่เป็นประธานแทน หากผู้บัญชาการเรือนจำไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานได้ ให้เลื่อน
การประชุมคราวนั้นออกไปโดยให้คำนึงถึงประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นเป็นสำคัญ

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก คณะทำงานคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง
ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

๔) การออกคำสั่งเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดและการแจ้งผลของคำสั่ง

เนื้อหาในส่วนนี้จะเหมือนกันกับกฎกระทรวงฉบับก่อนหน้า โดยแก้ไขคำว่า
“ไม่ได้รับการเลื่อนชั้น” เป็น “คงชั้น รักษาชั้น และการปรับชั้นลง” โดยมีการปรับถ้อยคำเป็นดังนี้

“เมื่ออธิบดีให้ความเห็นชอบในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดแล้วให้ผู้บัญชาการ
เรือนจำออกคำสั่งและแจ้งให้นักโทษเด็ดขาดทราบผลการเลื่อนชั้น และปิดประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาด
ซึ่งได้รับการเลื่อนชั้นในที่เปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดคงชั้น รักษาชั้น
และการปรับชั้นลง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งให้นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นทราบ พร้อมทั้งเหตุผลที่คงชั้น รักษาชั้น
และการปรับชั้นลง

ผลของคำสั่งเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้รับการเลื่อนชั้น ดังต่อไปนี้

- (๑) ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนเมษายน
- (๒) ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนมิถุนายน
- (๓) ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนสิงหาคม
- (๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของปีถัดไป สำหรับการเลื่อนชั้นในวันสิ้นเดือนธันวาคม”

๕) เพิ่มอำนาจอธิบดีในการเสนอความเห็นการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ

เพื่อให้กระบวนการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษมีความครบถ้วน
มากยิ่งขึ้น จึงได้มีการเพิ่มเติมให้จะต้องมีการเสนอความเห็นต่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ ก่อนที่จะเสนอ
ปลัดกระทรวงยุติธรรมการเลื่อนชั้นกรณีมีเหตุพิเศษ โดยได้ปรับถ้อยคำเป็นดังนี้

“การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ อาจเลื่อนชั้นก่อนเวลาหรือ
เลื่อนข้ามชั้นก็ได้

การพิจารณาเลื่อนชั้นตามวรรคหนึ่ง ให้คณะทำงานตามข้อ ๑๔ ดำเนินการตาม
ข้อ ๑๕ เสนอความเห็นต่ออธิบดี เพื่อเสนอปลัดกระทรวงยุติธรรมอนุมัติ

ผลการเลื่อนชั้นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้รับการเลื่อนชั้น
นับแต่วันที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมกำหนด และให้นำความในข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับการแจ้งผล
การเลื่อนชั้นโดยอนุโลม”

๖) การคงชั้น การรักษาระดับ และการปรับชั้นลง

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินเพื่อปรับชั้นที่ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ซึ่งเน้นให้ผู้ต้องขังปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนาตนเอง และมีความสำนึกผิด มากกว่าการเป็นผู้ที่ประพฤติเรียบร้อยในเรือนจำ จึงกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดจะต้องได้รับการประเมินเพื่อคงชั้น รักษาชั้น หรือปรับชั้นลงได้ด้วย โดยได้เพิ่มเติมเนื้อหา ดังนี้

- หมวด ๔ การคงชั้นและการรักษาระดับ

“นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการจัดชั้นหรือเลื่อนชั้นแล้ว ต้องได้รับผลการประเมิน ดังต่อไปนี้

(๑) พฤติกรรมระหว่างต้องโทษ

(๒) การพัฒนาพฤตินิสัย เช่น การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ การฝึกทักษะ

การทำงาน การทำงานสาธารณะ หรือการทำงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย

หากผลการประเมินตาม (๑) และ (๒) ไม่เป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ให้คงชั้นนักโทษเด็ดขาดไว้

นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม จะได้รับการรักษาระดับไว้ ต่อเมื่อได้ผ่านการประเมินตามวรรคหนึ่ง”

- หมวด ๕ การปรับชั้นลง

“การปรับชั้นลงของนักโทษเด็ดขาด ให้ปรับชั้นลงตามลำดับชั้น ครั้งละหนึ่งชั้น”

“นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพิจารณาให้คงชั้นในข้อ ๒๑ วรรคสองแล้ว ไม่ผ่านการประเมินเพื่อเลื่อนชั้น ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดเป็นครั้งที่สองติดต่อกัน ให้ปรับชั้นลงตามข้อ ๒๒ เว้นแต่กรณีเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก ให้คงชั้นต้องปรับปรุงมากไว้ตามเดิม

นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมให้ปรับชั้นลงเป็นชั้นดีมาก หากไม่ผ่านการประเมินเพื่อรักษาระดับสองครั้งติดต่อกัน”

๗) ปรับเนื้อหาเรื่องการลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ

เพื่อให้เกิดความรอบคอบรัดกุมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกของนักโทษเด็ดขาดที่ออกไปทำงานสาธารณะภายนอกเรือนจำ และเป็นการป้องกันข้อร้องเรียนที่อาจเกิดขึ้น จึงได้ปรับถ้อยคำเป็นดังนี้

“นักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกส่งออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใด เพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ ให้ได้รับวันลดวันต้องโทษจำคุกลงเท่าจำนวนวันที่ทำงาน แต่ไม่เกินจำนวนวันต้องโทษจำคุกที่เหลืออยู่

วันทำงานตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าแปดชั่วโมง โดยให้นับรวมเวลาเดินทางทั้งไปและกลับด้วย”

๘) ปรับเนื้อหาเรื่องการพักการลงโทษกรณีปกติ

เพื่อเป็นการดำเนินการตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี ในการปรับปรุงระบบการบริหารโทษให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม และเพื่อรักษาความปลอดภัยของสังคมเป็นสำคัญจึงได้ปรับแก้และเพิ่มเติมเนื้อหาคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับพิจารณาการพักการลงโทษกรณีปกติให้กลับไปเป็นเหมือนกับกฎกระทรวงฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

- ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษจำคุกครั้งแรก

“นักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับพิจารณาการพักการลงโทษกรณีปกติ จะต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งต้องโทษจำคุกครั้งแรก เว้นแต่โทษจำคุกในครั้งก่อนนั้นเป็นความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทิน ไม่ถือเป็นการต้องโทษจำคุกครั้งแรก”

- ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดที่เป็นขั้นดีขึ้นไป

“ในกรณีปกติ นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ ดังต่อไปนี้

(๑) ขั้นเยี่ยม ไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด

(๒) ขั้นดีมาก ไม่เกินหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด

(๓) ขั้นดี ไม่เกินหนึ่งในห้าของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด

กรณีตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หากมีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดมีวันลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๖) ให้นำมารวมกับระยะเวลาพักการลงโทษตามวรรคหนึ่งด้วย”

๙) บทเฉพาะกาล

ในขณะที่อยู่ระหว่างการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับใหม่ จึงได้เพิ่มเติมเนื้อหาบทเฉพาะกาลดังนี้

“การดำเนินการใดตามกฎหมายกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และหนังสือสั่งการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อนวันที่กฎกระทรวงฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการไปตามกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และหนังสือสั่งการฉบับเดิมไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ”

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ ขอให้คณะกรรมการราชทัณฑ์ร่วมวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว

ประเด็นอภิปราย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวศึกษา (พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัต) สอบถามในที่ประชุมถึงกรณีข้อ ๔๐ ที่กำหนดเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกกรณีนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกส่งออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำว่า หากเรือนจำมีสัญญาจ้างต้องทำงานเป็นเวลา ๔๕ วัน ถ้าหากนักโทษเด็ดขาดรายหนึ่งเมื่อคำนวณวันลดวันต้องโทษจำคุกแล้วจะถึงกำหนดพ้นโทษในวันที่ ๓๐ ของสัญญาจ้าง เช่นนี้แล้ว ในห้วงระยะเวลาตามสัญญาที่เหลืออยู่อีก ๑๕ วัน นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นจะต้องทำงานต่อไปอีกหรือไม่

ผู้อำนวยการกลุ่มงานสาธารณะและงานนอกเรือนจำ (นายธนบูรณ์ จันทรมาลัย) เรียนให้ที่ประชุมทราบว่า โดยหลักแล้วนักโทษเด็ดขาดสามารถที่จะทำงานต่อไปได้ เพราะจะได้รับเงินค่าจ้างจากการทำงาน แต่อย่างไรก็ดี กรมราชทัณฑ์จะมีกระบวนการในการตรวจสอบว่า นักโทษเด็ดขาดแต่ละรายจะต้องทำงานถึงวันใดเพื่อให้ได้วันลดวันต้องโทษจำคุกจากการออกทำงานสาธารณะพอดีกับวันที่ปล่อยตัวเข้าสู่การคุมประพฤติ ดังนั้น ในทางปฏิบัติ เมื่อนักโทษเด็ดขาดถึงกำหนดปล่อยตัวลดวันต้องโทษจำคุกจากการออกทำงานสาธารณะ ดังเช่นกรณีการยกตัวอย่าง หากนักโทษเด็ดขาดได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๓๐ หลังพ้นโทษ ก็ต้องหยุดทำงาน แต่ยังมีนักโทษเด็ดขาดรายอื่นที่ยังมีกำหนดโทษเหลืออยู่สามารถทำงานนั้นต่อไปจนครบ ๔๕ วันได้ ในขณะเดียวกัน กรมราชทัณฑ์มีการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติครบถ้วนมาทำงานแทนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวไป ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาต่อการทำงานตามสัญญาของหน่วยงานผู้ว่าจ้าง

ผู้แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายรัฐวิข จิตสุจริตวงศ์) กรรมการ เสนอในที่ประชุมว่า ในข้อ ๕๐ ขอเสนอให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาปรับเปลี่ยนองค์ประกอบในคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษให้มีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้คล้ายกับคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนขั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ ด้วย เพื่อที่จะได้วิเคราะห์ว่า นักโทษเด็ดขาดมีปัญหาจิตเวชหรือไม่อย่างไร

นอกจากนี้ ตามที่ระบุไว้ในข้อ ๔๘ ว่าคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ จะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ และในข้อ ๔๙ ที่มีการกำหนดเหตุปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาด้วยในการพิจารณาการพักการลงโทษให้กับนักโทษเด็ดขาดมีความเห็นว่า ควรที่จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ (ยี่ตอก) ที่ชัดเจนในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมีความกังวลในเรื่องความเหลื่อมล้ำเท่าเทียม

ผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจตรี อุกฤษฏ์ ศรีเสือขาม) กรรมการ สอบถามในที่ประชุมเกี่ยวร่างกฎกระทรวงฯ กับข้อ ๔๖ วรรค ๒ ที่กำหนดไว้ว่า นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทิน ไม่ถือเป็นการต้องโทษจำคุกครั้งแรก จะเป็นการขัดต่อกฎหมายล้างมลทินหรือไม่ เนื่องจากกฎหมายล้างมลทิน มีผลให้ถือว่าผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วนั้น ไม่เคยต้องโทษใด ๆ มาก่อน

/กล่าวคือ...

กล่าวคือ หากบุคคลได้รับการล้างมลทินแล้ว กลับมากระทำความผิดอีก ศาลไม่สามารถเพิ่มโทษฐานเป็นผู้กระทำผิดไม่ซ้ำได้ และศาลยังสามารถนำวิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษมาใช้ได้ เพราะถือว่าเป็นผู้กระทำผิดครั้งแรก ดังนั้น หากจะใส่ข้อความนี้ไว้ได้ก็ควรแก้ที่กฎหมายล้างมลทินโดยกำหนดไว้ในเงื่อนไขการล้างมลทินว่าไม่ครอบคลุมการกระทำผิดซ้ำด้วย

ผู้แทนปลัดกระทรวงยุติธรรม (นายสทการณ เพ็ชรนรินทร์) รองประธานกรรมการ เสนอที่ประชุมว่า เนื่องจากที่ผ่านมาได้เข้าร่วมประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ ในฐานะอนุกรรมการ มีความเห็นว่า ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ควรเพิ่มเติมเหตุปัจจัยเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการราชทัณฑ์ (นายแสงชัย อีรกุลวานิช) ขอรื้อที่ประชุมว่า ในการกำหนดเรื่องการปรับชั้นลงของนักโทษเด็ดขาด ให้ปรับชั้นลงตามลำดับชั้น ครั้งละหนึ่งชั้น ในข้อ ๒๒ จะเป็นการจำกัดการพิจารณาของคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดประจำเรือนจำหรือไม่ และหากนักโทษเด็ดขาดกระทำผิดร้ายแรงในเรือนจำจะสามารถปรับชั้นลงได้มากกว่าหนึ่งชั้นหรือไม่

ผู้แทนปลัดกระทรวงยุติธรรม (นายสทการณ เพ็ชรนรินทร์) รองประธานกรรมการ เรียนให้ที่ประชุมทราบว่า ในการยกร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ของกรมราชทัณฑ์ โดยเฉพาะในประเด็นของข้อ ๑๒ ที่ได้กำหนดว่า การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด จะต้องมีการพิจารณาปัจจัยประกอบด้วย ๑) ผ่านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ๒) ผ่านการประเมินพฤติกรรม การพัฒนาพฤตินิสัย หรือหลักสูตรการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ การฝึกทักษะการทำงาน การทำงานสาธารณะ หรือการทำงานอื่นใด และ ๓) ไม่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือถูกลงโทษทางวินัยในระหว่างการพิจารณาเลื่อนชั้น นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังได้เพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของการคงชั้น รักษาชั้น และการปรับชั้นลง ถือได้ว่าครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการปรับชั้นนักโทษเด็ดขาดตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ได้แก่ กำหนดให้มีกิจกรรมเฉพาะอันเป็นคุณสมบัติสำคัญต่อการประเมินเพื่อปรับชั้น (Performance criteria) ตลอดจนการกำหนดปัจจัยเชิงบวก หรือกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาตนเอง โดยการนำหลักตัวแบบชีวิตที่ดี (Good Life Model) มาปรับใช้ และการกำหนดปัจจัยเชิงลบ เช่น การกระทำผิดวินัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ กล่าวเสริมว่า กระทรวงยุติธรรมได้ยกร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำ ความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. ซึ่งปัจจุบันได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง อาทิ การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ผู้ที่พ้นโทษได้เป็นระยะเวลาสูงสุดถึง ๑๐ ปี เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (นางสาวดนยา ตังธนกานนท์) กรรมการกล่าวว่า สืบเนื่องจากประเด็นของข้อ ๔๖ เรื่องนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทินที่ผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้กล่าวไปนั้น เห็นว่าเป็นการนำข้อ ๔๑ เดิมของกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กลับมาใช้อีกครั้ง จึงขอสอบถามว่าที่ผ่านมารวมราชทัณฑ์ประสบปัญหาในทางปฏิบัติหรือไม่อย่างไร และสามารถปรับถ้อยคำโดยไม่กล่าวถึงการล้างมลทินในกฎกระทรวงฉบับนี้ได้หรือไม่

ผู้อำนวยการกองกฎหมาย (นายโยธิน บุญญานุสนธิ์) ชี้แจงที่ประชุมว่า ที่ผ่านมศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้แล้ว โดยมีหลักการว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายล้างมลทิน เป็นเพียงการลบล้างโทษจำคุกที่ผู้นั้นได้รับไปแล้วเพื่อไม่ให้ได้รับโทษหนักขึ้นเท่านั้น ไม่มีผลถึงกับให้ถือว่าลบล้างความประพฤติ หรือล้างความผิดหรือพฤติการณ์ในการกระทำผิดไปด้วยแต่ประการใด

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการของ (ร่าง) กฎกระทรวง ระบบการจัดชั้น การกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. และให้กรมราชทัณฑ์รับข้อสังเกตของคณะกรรมการราชทัณฑ์ไปดำเนินการปรับแก้ไขแล้วดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๒ แนวทางความร่วมมือในการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอและข้อมูลนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากที่กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อดำเนินการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของผู้ต้องขังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและลดการไปประกอบอาชญากรรมภายหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษในการนี้ กรมราชทัณฑ์จึงขอเสนอแนวทางความร่วมมือในการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอและข้อมูลนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยในวาระนี้ ขอให้รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายบริหาร (นายสิทธิ สุธีวงศ์) ซึ่งกำกับดูแลเรื่องนี้ เป็นผู้นำเสนอในรายละเอียดต่อไป

รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายบริหาร (นายสิทธิ สุธีวงศ์) ผู้ช่วยเลขานุการ เรียนให้ที่ประชุมทราบว่า ตามที่ท่านอธิบดีได้นำเสนอไปเบื้องต้น กรมราชทัณฑ์ได้เริ่มดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อดำเนินการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของผู้ต้องขัง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีการหยุดเว้นไปในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาเนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ซึ่งในการจัดเก็บสารพันธุกรรมในช่วงที่ผ่านมาียึดหลักสำคัญคือผู้ต้องขังให้ความยินยอม แต่อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏพบว่า มีผู้ต้องขังบางรายเมื่อพ้นโทษไปแล้วได้ไปร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ให้ความยินยอมโดยไม่เต็มใจ เนื่องจากอยู่ภายใต้

การควบคุมของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้กรมราชทัณฑ์เสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการราชทัณฑ์พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยจะต้องกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ วิธีการนำไปใช้ การคัดแยกและทำลายข้อมูล มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง และการบริหารจัดการข้อมูล และให้นำไปถือปฏิบัติภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่งต่อไป ประกอบกับมีข้อสั่งการนายกรัฐมนตรีว่าให้ดำเนินการตามข้อสังเกตของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เกี่ยวกับการจัดเก็บ และการตรวจสอบสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของผู้ต้องขังให้ได้ช้อยติ สำหรับการดำเนินงานที่ผ่านมาในการดำเนินการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของผู้ต้องขังโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์นั้น ได้มีการให้ผู้ต้องขังลงนามให้ความยินยอมในแบบฟอร์มของทั้งสองหน่วยงานด้วยแล้ว แต่อย่างไรก็ดี อาจเป็นไปได้ว่าเป็นการให้ความยินยอมด้วยความจำยอม ทั้งนี้ หากพิจารณาตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๖ ระบุไว้ว่าห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลพันธุกรรมโดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๖ กำหนดไว้ว่า ในการรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ สามารถที่จะบันทึกลายนิ้วมือ หรือสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งในประเด็นนี้ ยังมีได้มีการตีความทางกฎหมายว่าจะหมายความว่าความรวมถึงการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมด้วยหรือไม่ ในการนี้ กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดแนวทางขั้นตอนปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกฎหมายและหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อเสนอให้คณะกรรมการราชทัณฑ์พิจารณา โดยมีหลักการที่สำคัญคือต้องอยู่ภายใต้หลักความยินยอมของนักโทษเด็ดขาด และจะต้องชี้แจงข้อมูลเหตุผลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการให้นักโทษเด็ดขาดทราบถึงรายละเอียด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ ขอให้คณะกรรมการราชทัณฑ์ร่วมวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวว่า เป็นประเด็นที่จะขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ กรมราชทัณฑ์จะต้องมีการกำหนดว่าประเภทผู้ต้องขังแบบใดถึงควรจัดเก็บสารพันธุกรรมหรือไม่ รวมถึงจะต้องมีการปรับแก้กฎหมายหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้ เคยได้รับทราบก่อนหน้านี้แล้ว ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๕ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบกลาง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำโครงการจัดเก็บข้อมูลดีเอ็นเอของบุคคลพ้นโทษ พักโทษ จากเรือนจำและทัณฑสถาน ในกรอบวงเงิน ๑๓๗.๙๔ ล้านบาท เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีฐานข้อมูลดีเอ็นเอของบุคคลพ้นโทษและพักโทษเพื่อใช้ในการสืบสวน สอบสวนและเชื่อมโยงคดี โดยส่วนตัวมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีในการดำเนินการดังกล่าว เพื่อที่จะมีข้อมูลของผู้ที่เคยกระทำผิดจัดเก็บเอาไว้ เพราะหากไม่ทำตำรวจจะเหนื่อยมากในการปฏิบัติงาน

ประเด็นอภิปราย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน (นายดำรงศักดิ์ เครือแก้ว) กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องหลักความยินยอมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เพราะหากเกิดกรณีว่ายินยอมโดยไม่สมัครใจ ย่อมจะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ดี หลักความยินยอมควรที่จะมีข้อยกเว้น โดยอาจพิจารณาปรับแก้กฎหมายเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมได้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา (นายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์) กล่าวว่า ในประเด็นสำคัญในเรื่องนี้ คือการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับ ข้อมูลเรื่องพันธุกรรมอยู่ด้วย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีได้ห้ามจัดเก็บ แต่ให้ความสำคัญและมีบทลงโทษที่รุนแรง กรณีเกิดการรั่วไหลสู่สาธารณะ ดังนั้น ตามกฎหมายสามารถจัดเก็บได้ แต่จะต้องป้องกันมิให้เกิดการรั่วไหล ของข้อมูล จึงเห็นว่าสามารถดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมผู้ต้องขังได้ ยกตัวอย่างเช่น การจัดเก็บ ข้อมูลผู้ป่วยที่รักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งผู้ป่วยยินยอมให้จัดเก็บข้อมูลและโรงพยาบาลได้จัดเก็บข้อมูลไว้ ทั้งหมด แต่จะต้องมีการป้องกันมิให้ข้อมูลเกิดการรั่วไหลไปสู่สาธารณะ ก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ สอบถามว่าทางโรงพยาบาลมีการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของผู้ป่วยด้วยหรือไม่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา (นายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์) กล่าวตอบว่า หากผู้ป่วยยินยอมสามารถจัดเก็บได้ทั้งหมด เพราะการเก็บตัวอย่างเลือดของผู้ป่วยสามารถนำไปวิเคราะห์ และตรวจดีเอ็นเอได้อยู่แล้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ ขอเชิญให้ทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ให้ความเห็นในเรื่องนี้

ผู้แทนผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (นายวรวิทย์ ไวยวุฒิ) เรียนให้ที่ประชุม ทราบว่า ในปัจจุบันสถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะใช้วิธีการจัดเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม โดยการจัดเก็บ จากเนื้อเยื่อจากกระพุ้งแก้มแทนการเจาะเลือดเพื่อให้บุคคลได้รับความเจ็บปวดน้อยที่สุด

ในการนี้ ขอนำเสนอข้อมูลที่จะช่วยให้เกิดความกระจ่างในประเด็นความยินยอม ในการให้จัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมว่า การยินยอมที่เกิดขึ้นเป็นการยินยอมที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดหรือไม่ โดยขอเรียนว่าในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๖๕ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้กำหนดจำนวน กลุ่มเป้าหมายผู้ต้องขังในการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมจำนวน ๓,๕๐๐ คน โดยดำเนินการตามหลัก ความยินยอม โดยปรากฏว่า มีผู้ต้องขังที่เข้าร่วมการจัดเก็บสารพันธุกรรมจำนวน ๒,๔๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒ จึงแสดงให้เห็นว่าสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักความยินยอมโดยสมัครใจ ผู้ต้องขัง ไม่ได้อยู่ในสภาวะจำยอมหรือกดดัน เพราะมีผู้ต้องขังไม่ให้ความยินยอมถึงร้อยละ ๓๘ แต่อย่างไรก็ดี อาจกล่าว ได้ว่า ด้วยเหตุนี้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานลดลง เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่เป็นกฎหมายเฉพาะให้อำนาจไว้ อย่างชัดเจนเพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จึงขอเรียนว่า ในขณะนี้อยู่ระหว่าง การประชาสัมพันธ์ร่างกฎหมายสำหรับการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมผู้ต้องขังในกรณีที่ต้องโทษตาม คำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีความสอดคล้องเป็นอย่างมากกับแนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ และหากได้บังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในกรอบอำนาจ หน้าที่ในการดำเนินการเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชีวศึกษา (พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัต) กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องหลักความยินยอมเป็นเรื่องน่าสนใจอย่างมาก โดยมีความเห็นว่า การยินยอมสามารถเกิดขึ้นได้ ภายใต้ ๒ สภาวะการณ์ คือ ๑) การยินยอมด้วยความเต็มใจสมัครใจ หรือ ๒) การยินยอมภายใต้ความกดดัน ด้วยภาวะต่างๆ ไม่ว่าด้วยเรื่องใด กล่าวคือ ใจจริงไม่อยากจะยินยอม แต่เนื่องจากถูกกดดันและต้องการรอดพ้น จากสภาวะที่ถูกกดดันจึงได้ให้ความยินยอม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องยากที่จะทำโดยไม่ให้เกิดภาวะกดดัน และขอเสนอ ให้มีกระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมเพื่อนำมาเป็นกรอบคุ้มครองในเรื่องการถูกกดดัน เช่น การมีคณะกรรมการบุคคลเพื่อพิจารณากลับกรองสกัดกันเหตุการณ์การถูกกดดัน มากกว่าที่จะเป็นการซักถาม ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บกับผู้ต้องขังเพียงสองคน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการเป็นไปด้วยความยินยอม โดยไม่ถูกกดดัน เพราะหากพิจารณาเรื่องความยินยอมของบุคคลจากกรณีตัวอย่างการจัดเก็บข้อมูลผู้ป่วย ที่ได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้ว่า ผู้ป่วยยอมให้ความยินยอมอยู่แล้วเนื่องจากสิ่งที่จะได้เป็นประโยชน์กับตนเอง ขณะที่สำหรับนักโทษเด็ดขาดนั้นจะมีความแตกต่างไป เพราะสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ทำให้หนีไม่พ้นความรู้สึก กดดันจึงต้องจำยอมให้ความยินยอม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ กล่าวขอบคุณผู้อภิปรายทุกท่าน ที่ทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นนี้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ขอยกตัวอย่างกรณี เกี่ยวกับการตรวจสารพันธุกรรมว่า เคยเกิดเหตุการณ์ว่าบิดาไม่ยอมรับว่าเป็นบุตร แต่พอได้มีการตรวจสอบ สารพันธุกรรมจึงยอมรับเป็นบุตรได้ จึงเห็นว่าเป็นคุณประโยชน์ หากกรรมการท่านใดมีมุมมองความเห็น ว่า การดำเนินการดังกล่าวมีข้อเสียหรือเป็นโทษได้เช่นกัน ขอเรียนเชิญให้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในที่ประชุมต่อไป

ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (นางสาวดนยา ตังธนกานนท์) กรรมการ ขอสอบถามว่า ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกัน และในการปฏิบัติงานจริงที่ได้ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมไปแล้วในช่วงที่ผ่านมา นั้น กรมราชทัณฑ์ได้ใช้ข้อมูลจากการดำเนินการ ดังกล่าวในทางใดบ้าง

รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายบริหาร (นายสิทธิ สุธีวงศ์) ผู้ช่วยเลขานุการ ชี้แจงว่า ข้อมูลสารพันธุกรรมที่ถูกจัดเก็บจากผู้ต้องขัง จะถูกนำไปจัดเก็บไว้ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบัน นิติวิทยาศาสตร์ ขณะที่กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่เพียงการเตรียมความพร้อม คือ จัดเตรียมข้อมูลผู้ต้องขังเบื้องต้น สำหรับทำประวัติ และจัดเตรียมผู้ต้องขังเพื่อรอรับการจัดเก็บตัวอย่างจากทั้งสองหน่วยงาน

ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (นางสาวดนยา ตังธนกานนท์) กรรมการ กล่าวเสริมว่า ในประเด็นนี้ยังเป็นที่น่ากังวลอยู่ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่รองรับสำหรับการจัดเก็บ ข้อมูลสารพันธุกรรมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังคำพิพากษาคดีถึงที่สุด จึงจะต้องใช้หลักความยินยอมเพียง อย่างเดียว ดังนั้น หากมีกฎหมายเฉพาะตามที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้ จะช่วย แก้ปัญหาในส่วนนี้ไปได้ นอกจากนี้ สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการตีความมาตรา ๓๖ ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ว่าสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคลจะหมายความรวมถึงสารพันธุกรรมดีเอ็นเอของบุคคลด้วยหรือไม่ โดยส่วนตัวมีความเห็นว่า อาจเป็นการตีความเกินกว่าที่กฎหมายได้กำหนด และหากจะนำข้อกฎหมายดังกล่าว ไปใช้บังคับว่า สามารถบังคับให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมได้โดยไม่ต้องยึดหลักความยินยอมจากผู้ต้องขังนั้น

/น่าจะ...

น่าจะทำให้เกิดความล่อแหลมในการดำเนินการได้ ทั้งนี้ จึงดูเหมือนจะเป็นโทษกับผู้ที่ถูกจัดเก็บสารพันธุกรรมมากกว่า เพราะจะต้องถูกนำข้อมูลไปใช้ยืนยันอะไรบางอย่าง โดยเฉพาะในกรณีตรวจสอบสารพันธุกรรมเพื่อการพิสูจน์ตัวบุคคล ยกตัวอย่างเช่น ถ้าหากผู้ต้องขังที่ถูกจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมไว้ แล้วต่อมาโดนฟ้องในคดีที่ต้องรับเด็กเป็นบุตรต้องไปขึ้นศาล ข้อมูลชุดนี้จะถูกเปิดเผยได้มากน้อยเพียงใด ข้อดีอาจเป็นได้ว่า เด็กดีใจที่มีพ่อ แต่ข้อเสียคือ พ่ออาจจะไม่ยอมรับรองบุตร จึงทำให้ผู้ที่ให้ความยินยอมจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมต้องมีการไตร่ตรองมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ถ้าหากกรณีในส่วนของการประกาศใช้กฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้ก็จะมีความชัดเจนในการดำเนินการต่อไปมากยิ่งขึ้น

ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์)

กรรมการ กล่าวไว้ว่า ตามหลักการสิทธิมนุษยชน และตามมาตรฐานสากล กำหนดไว้ว่า ความยินยอมต้องยินยอมโดยสมัครใจโดยที่การตัดสินใจนั้นต้องเป็นไปอย่างอิสระ และจะต้องมีทางเลือกในการตัดสินใจได้ว่าจะให้หรือไม่ให้อย่างไร จะให้ข้อมูลในส่วนใดมากน้อยเพียงใด และข้อมูลที่ให้ไปแล้วจะต้องไม่เกิดผลเสียกับผู้ให้ข้อมูลนั้น โดยที่ผ่านมามีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนหนึ่ง กรณีการบังคับจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมและให้มีการลงนามในแบบฟอร์มให้ความยินยอม ซึ่งจากข้อมูลอาจได้ข้อเท็จจริงว่า ณ ขณะนั้น ต้องจำยอม ไม่ได้ยินยอมด้วยความสมัครใจ ดังนั้น คณะกรรมการจึงต้องร่วมกันพิจารณาในประเด็นนี้อย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถป้องกันปัญหาที่อาจเกิดเรื่องร้องเรียนภายหลังได้ นอกจากนี้ ตามที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้รายงานข้อมูลว่า มีผู้ต้องขังไม่ยินยอมให้จัดเก็บสารพันธุกรรม ร้อยละ ๓๘ แต่อาจไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังอีกร้อยละ ๖๒ ที่ให้ความยินยอม จะเป็นความยินยอมที่เกิดจากความสมัครใจ จึงแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการในเรื่องนี้ก็มีข้อที่พึงระวังเช่นกัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ

ขอขอบคุณกรรมการทุกท่านที่ร่วมกันให้ความเห็นเพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้การพิจารณาเรื่องนี้มีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากขณะนี้รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ส่วนตัวจึงมองว่า การจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมจะช่วยให้สามารถติดตามผู้พ้นโทษได้ดีมากยิ่งขึ้นหากกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ทั้งนี้ มีความเห็นว่า ในการออกกฎหมายเพิ่มเติมสำหรับเรื่องนี้ ควรนำประมวลกฎหมายอาญามาเป็นหลัก เช่น ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.๒๕๖๕ มีการกำหนดว่ากลุ่มฐานความผิดจำนวน ๑๒ มาตรา จะต้องเข้าสู่กระบวนการเฝ้าระวัง โดยแต่ละประเภทความผิดจะต้องมีมาตรการเฝ้าระวังที่แตกต่างกันออกไป เช่น การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) หรือใช้มาตรการเฝ้าระวังแบบอื่น และมีอาสาสมัครทั่วประเทศคอยดูแล ดังนั้น ก็อาจพิจารณากำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารพันธุกรรมเป็นเฉพาะบางประเภทความผิดก็ได้ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คดีฆ่าข่มขืน รวมไปถึงคดีความมั่นคง ซึ่งมองว่าสังคมไม่น่าวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ดี จะต้องมีการกฎหมายเฉพาะสำหรับเรื่องนี้ที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการต่อไป ในเรื่องนี้ จึงขอให้คณะกรรมการได้พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการที่กำหนดไว้ในแนวทางความร่วมมือในการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอและข้อมูลนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ในเบื้องต้น

ระหว่างรอการออกกฎหมายเฉพาะสำหรับเรื่องนี้ เพื่อให้หน่วยงานทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สามารถปฏิบัติงานไปก่อนได้ เพื่อรักษาความสงบสุขของบ้านเมืองต่อไป

มติที่ประชุม เห็นชอบแนวทางความร่วมมือในการจัดเก็บสารพันธุกรรมดีเอ็นเอและข้อมูลนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ และให้กรมราชทัณฑ์รับข้อสังเกตไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ ได้สอบถามถึงการตั้งคณะกรรมการสอบสวนในเชิงลึกของกรมราชทัณฑ์กรณีของนายครรชิตฯ ที่ปรากฏเป็นข่าวในสังคมว่าได้ออกจากคุกเร็วขึ้น จากการตรวจสอบแล้วมีข้อสรุปเป็นอย่างไร ขอให้กรมราชทัณฑ์นำเรียนที่ประชุมให้คณะกรรมการได้รับฟังในประเด็นนี้ด้วย

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ (นายอายุตม์ สินธพพันธุ์) กรรมการและเลขานุการ รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเลื่อนชั้นของนายครรชิตฯ โดยมีรองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ นายณรงค์ จุ้ยเสีย เป็นประธาน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการเลื่อนชั้น และการปล่อยตัวผู้ต้องขัง โดยขอให้ท่านรองอธิบดีณรงค์ฯ นำเสนอให้ที่ประชุมทราบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ ขอให้ทางกรมราชทัณฑ์นำเสนอเป็นผลสรุปการตรวจสอบข้อเท็จจริง และขอให้อธิบดีเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด เช่น กรณีการลดวันต้องโทษต้องจำคุก ที่กำหนดไว้ว่า นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นและตามจำนวนวัน เช่น ชั้นเยี่ยม เดือนละ ๕ วัน ชั้นดีมาก เดือนละ ๔ วัน ซึ่งทำให้ได้รับประโยชน์แตกต่างกันไปตามชั้นของนักโทษเด็ดขาด จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักโทษอยากได้รับการเลื่อนชั้นปรับชั้นให้เป็นชั้นเยี่ยมหรือไม่

รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายปฏิบัติการ (นายณรงค์ จุ้ยเสีย) รายงาน ให้ที่ประชุมทราบว่า ในการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์เมื่อนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ เพื่อให้นักโทษเด็ดขาดคงความประพฤติดีขณะที่ถูกคุมตัวอยู่ภายในเรือนจำ จึงอาจมีการให้ประโยชน์แก่นักโทษเด็ดขาด โดยอันดับแรกคือ การได้รับการประเมินเพื่อเลื่อนชั้นให้นักโทษเด็ดขาด โดยมี ๖ ชั้น ได้แก่ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นต้องปรับปรุง ชั้นต้องปรับปรุงมาก อันดับต่อมา คือ การได้รับประโยชน์อื่นๆ เช่น อาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นและตามจำนวนวัน คือ ชั้นเยี่ยม เดือนละ ๕ วัน ชั้นดีมาก เดือนละ ๔ วัน และชั้นดี เดือนละ ๓ วัน ซึ่งนักโทษเด็ดขาดสามารถสะสมวันลดวันต้องโทษจำคุกไว้ได้ และอาจได้รับการพิจารณาปล่อยตัวเมื่อเหลือโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ได้รับการสะสมลดวันต้องโทษจำคุก รวมทั้งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดครบถ้วน

ทั้งนี้ สำหรับกรณีนายครรชิตฯ ที่เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นการก่อเหตุฆ่าผู้อื่นเป็นความผิดต่อชีวิต เหตุใดจึงได้รับการปล่อยตัวก่อนคดีที่เกี่ยวกับจำนำข้าวซึ่งเป็นเพียงคดีทุจริต แต่สังคมอาจไม่ทราบรายละเอียดว่า นายครรชิตฯ ได้รับการคุมขังมาก่อนแล้วก่อนที่จะคดีถึงที่สุด

เนื่องจากการต่อสู้คดีถึงชั้นศาลฎีกา จึงทำให้นายครรชิตฯ ได้รับการคุมขังภายในเรือนจำก่อนที่คดีถึงที่สุดมาเป็นเวลาประมาณ ๓ ปี ต่อมาจึงได้รับการเลื่อนชั้นตามลำดับ และได้รับพระราชทานอภัยโทษรวม ๕ ฉบับ โดยในครั้งหลังสุด ไม่ได้รับพระราชทานอภัยโทษในปี พ.ศ.๒๕๖๕ เนื่องจากยังต้องโทษจำคุกไม่ถึง ๘ ปี ตามหลักเกณฑ์เรื่องระยะเวลาปลอดภัย ภายหลังจึงได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษไปตามกำหนดโทษ ซึ่งจากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทุกประการแล้ว โดยไม่ปรากฏว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในกระบวนการดังกล่าวแต่อย่างใด

มติที่ประชุม รับทราบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ประธานกรรมการ
กล่าวขอบคุณคณะกรรมการราชทัณฑ์ทุกท่าน

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๔๐ น.

พรพรฐิตา

(นางสาวพรพรฐิตา แก้วจังหวัด)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้จัดรายงานการประชุม

รัชพล.

(นายรัชพล ธนะเกียรติวารี)

นักทฤษฎีวิทยาปฏิบัติกร

ผู้จัดรายงานการประชุม

Nathun

(นางสาวณธรา ฐิติธราดล)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดรายงานการประชุม

พิมพ์

(นางสาวพิมพ์พร เนตรพุกกณะ)

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

ผู้ตรวจรายงานการประชุม